

วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

(๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านการศึกษา

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “ปฏิรูปการศึกษา”

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สารบัญ

วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐ ของ
คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
เรื่อง “ปฏิรูปการศึกษา”

	หน้า
๑. กฎหมายการศึกษา (การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.)	๑
๒. การศึกษาตลอดชีวิต (การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ.)	๓
๓. การพัฒนาครู (การพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) (การพัฒนาครู : กรณีการแก้ปัญหาวิกฤตผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O – net) มีแนวโน้มลดต่ำลง)	๕
๔. ระบบการเรียนรู้ (ปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ)	๗
๕. การประกันคุณภาพการศึกษา (แผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา)	๙
๖. การปฏิรูปการปฐมวัยของชาติ (การปฏิรูปการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพ)	๑๑
ภาคผนวก - สรุปผลงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๑๔

๑. กฎหมายการศึกษา

(การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.)

๑.๑ แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเกิดขึ้นสืบเนื่องจากที่ผ่านมาการบริหารการศึกษาของประเทศมีปัญหาด้านเอกภาพและกลไกการบริหารจัดการศึกษาทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาของชาติมีความล่าช้าและเกิดอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเกิดความยุ่งยากและซับซ้อนของปัญหาในการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและต่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเปรียบเสมือนธรรมนูญทางการศึกษา หรือกฎหมายแม่บทในการวางกรอบการจัดการศึกษาของชาติ มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ นับเป็นเวลาล่วงเลยถึง ๑๗ ปี ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายและรวดเร็วทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในประเทศและทั่วโลก ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ อีกทั้งปัญหาอุปสรรคได้สะสมในระบบการศึกษาไทยซึ่งตกต่ำต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับว่าถึงจุดวิกฤติ ความจำเป็นที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้เขียนไว้ชัดเจนยิ่งในบทนำของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ว่าวิกฤติของประเทศ ” จำต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้กฎหมายและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม”

เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างมีทิศทาง เป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องออกแบบภาพรวมของยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาระยะสั้น กลาง และยาว ดังนั้น คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าการปฏิรูปกฎหมายการศึกษาโดยการปรับปรุงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงเป็นทางออกของการแก้ไขปัญหาการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในชาติให้มีศักยภาพและขีดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของประเทศ เพื่อให้คนในชาติเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

๑.๒ ความคืบหน้า

๑. วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบรายงาน และคณะกรรมการพิจารณารายงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนำส่งรายงานต่อคณะรัฐมนตรี

๓. คณะกรรมการประสานงานระหว่างสภานิติบัญญัติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีคำสั่งที่ ๑๐/๒๕๕๙ วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อดำเนินการพิจารณาศึกษา เสนอแนะการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการประสานงานระหว่าง สนช. และ สปท. ภายใน ๖๐ วัน อนึ่ง คณะอนุกรรมการได้มีการพิจารณาขอขยายระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการออกไปอีก ๓๐ วัน และที่ประชุมอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วเสร็จในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ และนำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ในวันดังกล่าว

๔. ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมพิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและให้นำเสนอต่อ ครม.เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่ายฯ ต่อไป

๕. จากผลการประชุมคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย ครั้งที่ ๓๓/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ ในวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ ข้อที่ ๓.๑ สรุปความคืบหน้าผลการดำเนินการของคณะกรรมการประสานงานระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยใน ข้อ ๔ ที่ประชุมเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ตามที่อนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เสนอ และมีมติให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย ต่อไป

๖. การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เป็นงานปฏิรูปประเภทที่ ๓ คือประเด็นปฏิรูปที่ดำเนินการได้ทันที (Quick win)

๑.๓ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่ได้มีการนำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๑.๔ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเปรียบเสมือนธรรมนูญทางการศึกษา หรือกฎหมายแม่บทในการวางกรอบการจัดการศึกษาของชาติ ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้รัฐบาลเร่งเสนอพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ให้สภานิติบัญญัติพิจารณาเห็นชอบเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายภายในปี ๒๕๖๐ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นกรอบหลักสำหรับการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

๒. การศึกษาตลอดชีวิต

(การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ.)

๒.๑ แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ของคณะกรรมการเกิดขึ้นสืบเนื่องจากที่ผ่านมามีทิศทางของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทยด้านการศึกษาดูตลอดชีวิต เกิดจากประเทศไทยมีการบริหารจัดการโดยภาคประชารัฐที่แยกส่วนในการดำเนินการ และต่างฝ่ายต่างดำเนินการ ขาดโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและกระบวนการจัดการความรู้ให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัยให้ได้รับบริการโดยเป็นความร่วมมือจากประชารัฐ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย ยังขาดความชัดเจนทั้งหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและขาดกลไกทางด้านกฎหมายว่าด้วยการศึกษาดูตลอดชีวิต การจัดบริการการศึกษาขาดมิติความชัดเจนเป็นรูปธรรมที่ประชาชนทุกช่วงวัยจะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิตสามารถดำเนินชีวิตได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างมีทิศทางเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องให้มีการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิตที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตและทักษะการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของระบบการศึกษาดูตลอดชีวิต มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิตทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการส่งเสริมระบบและสนับสนุน ระดมทุนจัดสรรทรัพยากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิต และให้มีการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้รวมถึงมาตรฐานการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิต ดังนั้น คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิตและให้มีร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ขึ้น เพื่อพัฒนาคนในชาติทุกเพศทุกวัยให้มีศักยภาพและขีดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของประเทศ เพื่อให้คนในชาติเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

๒.๒ ความคืบหน้า

๑. วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบรายงาน และคณะกรรมการนำรายงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนำเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรี

๓. นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ส่งให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ คณะ ๑ (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง /ศธ. สนช. และ สปท. ให้ความเห็นเพิ่มเติมแล้ว

๔. การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การจัดการศึกษาดูตลอดชีวิตและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. เป็นงานปฏิรูปประเภทที่ ๓ คือประเด็นปฏิรูปที่ดำเนินการได้ทันที (Quick win)

๒.๓ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่ได้มีการนำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๒.๔ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากสังคมมีบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนที่ ต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกรูปแบบ ดังนั้น จึงขอให้รัฐบาลเร่งเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ให้สภานิติบัญญัติพิจารณาเห็นชอบเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายภายในปี ๒๕๖๐ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยและส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

๓. การพัฒนาครู

(การพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning)

(การพัฒนาครู : กรณีการแก้ปัญหาวิกฤตผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐาน (O – net) มีแนวโน้มลดต่ำลง)

๓.๑ แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) (การพัฒนาครู : กรณีการแก้ปัญหาวิกฤตผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – net) มีแนวโน้มลดต่ำลง) ของคณะกรรมการการเกิดขึ้นสืบเนื่องจากสืบเนื่องจากที่ผ่านมาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของไทยมีแนวโน้มต่ำลงในระดับวิกฤติ สะท้อนคุณภาพนักเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบ Passive Learning ที่เน้นการจำเนื้อหาโดยไม่เข้าใจ นักเรียนจึงลืมสิ่งที่เรียนอย่างรวดเร็ว สำหรับการเรียนแบบคิดวิเคราะห์ Active Learning เป็นการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ อีกทั้งเรียนรู้และลงมือทำร่วมกับผู้อื่น จนสามารถสรุปหลักการหรือความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียนแล้วนำไปต่อยอดเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และสามารถพัฒนาคนไทยให้บรรลุเป้าหมาย Thailand ๔.๐ ได้อีกด้วยจึง แต่การเรียนการสอนดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ครูจะต้องมีความเข้าใจ ดังนั้น จึงต้องปรับการเรียนการสอนเป็น Active Learning โดยการพัฒนาครูให้พัฒนาการสอนให้นักเรียนคิดและเรียนรู้จากการลงมือทำ จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และนักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของประเทศไทย ๔.๐

เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในสถานการณ์ปัจจุบัน คณะกรรมการการจึงพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) ขึ้น โดยระดมสรรพกำลังสร้างความเข้าใจ การนำหลักสูตรไปใช้ให้ถึงระดับห้องเรียน พัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้มีคุณภาพ สนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับครู สร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ (Professional Learning Community : PLC) สร้างเวทีเพิ่มพลังครู (ถอดบทเรียน จัดการความรู้ จัดเวทีนำเสนอผลงานครูสอนดี ยกย่องให้กำลังใจ) และต้องมีการดำเนินงานแบบต่อเนื่อง ทั้งนี้ เป้าหมายสุดท้ายเพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและขีดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของประเทศ เพื่อให้คนไทยในอนาคตเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๓.๒ ความคืบหน้า

๑. วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบรายงาน และคณะกรรมการนำรายงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนำเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรี

๓. นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ส่งให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ คณะ ๑ (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง /ศธ. สนช. และ สปท. ให้ความเห็นเพิ่มเติมแล้ว

๔. การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) (การพัฒนาครู : กรณีการ

แก้ปัญหาวิกฤตผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – net) มีแนวโน้มลดต่ำลง) เป็นงานปฏิรูปประเภทที่ ๓ คือประเด็นปฏิรูปที่ดำเนินการได้ทันที (Quick win)

๓.๓ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

การพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) อยู่ระหว่างการศึกษาพิจารณาดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นลักษณะของโรงเรียนต้นแบบยังไม่มีผลขยายผลในวงกว้าง และมีการปรับเปลี่ยนแนวนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น จึงยังไม่มีผลชัดเจนในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

๔.๔ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากครูคือต้นแบบของผู้เรียน ดังนั้นการจะพัฒนาผู้เรียนได้ ครูต้องมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งการพัฒนาครูเพื่อปรับการเรียนการสอนเป็นแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะจะส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งหมดของเด็ก ดังนั้น จึงขอให้รัฐบาลเร่งกำหนดนโยบายรวมทั้งแนวทางปฏิบัติ ในเรื่องดังกล่าวให้เกิดความชัดเจนโดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

๔. ระบบการเรียนรู้

(ปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ)

๔.๑ แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เกิดขึ้นสืบเนื่องจากที่คณะกรรมการธิการได้ทำการศึกษาถึงปัญหาทางการศึกษาแล้วพบว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญที่สุดในการสร้างศักยภาพของชาติ จากปัญหาที่ประเทศไทยยังไม่สามารถก้าวออกจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ รวมทั้งข้อมูลจากการประเมินขีดความสามารถทางการศึกษาของไทยจากหลายองค์กรที่แสดงผลตกต่ำอย่างมาก ย่อมยืนยันว่าการศึกษาของไทยต้องได้รับการปฏิรูปทั้งระบบอย่างเร่งด่วน และจากการศึกษาสภาพของปัญหา และหาเหตุแห่งปัญหา โดยวิเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย รวมทั้งการประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ การสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถสรุปได้ว่า ปัญหา เกิดจาก ๑) กระบวนการเรียนรู้ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ๒) พ่อ - แม่ ผู้ปกครอง ไม่เอาใจใส่ ไม่ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง และไม่ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ๓) สังคม ขาดต้นแบบ ขาดความสนใจ ไม่ใส่ใจ ไม่กำกับดูแล ไม่ส่งเสริม รักษา ความเป็นไทย มัธยม วินัย ความรักชาติ และมีความรับผิดชอบ

จากปัญหาดังกล่าวคณะกรรมการได้ศึกษาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาโดยศึกษาจากหลักคิด ทฤษฎี หลักการทางพุทธศาสนา หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลักภูมิปัญญาไทยงานวิจัย รวมทั้งการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปว่า การแก้ปัญหาต้องดำเนินการทั้งภายนอกและภายใน คือ ๑) การปฏิรูปสังคม รวมทั้งพ่อ-แม่ ครอบครัว ให้เกิดความตระหนัก เข้าใจ เห็นคุณค่า และสำนึกในหน้าที่ ที่จะต้องช่วยกันบ่มเพาะ ชี้นำ เชิดชู ดูแล ปกป้องรักษา และเป็นแบบอย่างที่ดีถูกต้อง และ ๒) การปฏิรูประบบการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การปฏิรูปการปกครองและระบบการดำเนินงาน คือปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เน้นการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ ลดภาระงานของครูโดยให้มีคณะกรรมการแนะนำและสนับสนุนโดยใกล้ชิด หน้าที่ไม่ใช่การเรียนการสอนไปเป็นงานของส่วนสนับสนุน และหัวใจสำคัญคือการปฏิรูปการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสมอง ร่างกาย และบริบทของสังคมให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างภูมิปัญญา และพัฒนาจิตวิญญาณได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งทั้งหมดเพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างมีทิศทาง เป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน คณะกรรมการจึงเสนอแผนการปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STAR STEMS กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพและขีดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของประเทศ เพื่อให้คนไทยเป็นคนที่ มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

๔.๒ ความคืบหน้า

๑. วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบรายงาน และ คณะกรรมการธิการนำรายงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนำส่งรายงานต่อคณะรัฐมนตรี

๓. นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ส่งให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ คณะ ๑ (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง / ศช. สนช. และ สปท. ให้ความเห็นเพิ่มเติมแล้ว

๔. คณะกรรมการได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ เพื่อขอรับการสนับสนุนการดำเนินการและงบประมาณในการจัดอบรมโครงการพัฒนาครู เพื่อปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น : คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “STAR STEMS” ซึ่ง เลขาธิการ สพฐ. ได้เห็นชอบตามที่ขอ และได้มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการโครงการดังกล่าวขึ้น ตามคำสั่ง สพฐ. ที่ ๗๖๙/ ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยโครงการดังกล่าวกำหนดให้มีการขยายผลโรงเรียนต้นแบบตามแนวคิด “STAR STEMS” จำนวน ๖๖ แห่ง แบ่งเป็น ระยะที่ ๑ จำนวน ๑๑ แห่ง ระยะที่ ๒ จำนวน ๕๕ แห่ง ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการในระยะที่ ๒

๕. การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/ ๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ ปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เป็นงานปฏิรูปประเภทที่ ๓ คือ ประเด็นปฏิรูปที่ดำเนินการได้ทันที (Quick win)

๔.๓ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

ขณะนี้เรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ โดยดำเนินการใน ลักษณะของโครงการต้นแบบอยู่ระหว่างการขยายผล แต่ต้องใช้ระยะเวลานานเนื่องจากโรงเรียนทั่วประเทศ มีจำนวนมาก

๔.๔ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากการสร้างคนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังนั้น จึงขอให้รัฐบาล เร่งดำเนินการตามโครงการดังกล่าวให้สำเร็จและขยายผลให้ครบทุกโรงเรียนโดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นการ ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอนปลูกฝังเยาวชนให้เป็น พลเมืองดี วินัยเด่น : คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ แก่ผู้เรียน ที่จะส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

๕. การประกันคุณภาพการศึกษา (แผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา)

๕.๑ แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับแผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะกรรมาธิการเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการศึกษาที่มาและเจตนารมณ์ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕และ(ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพเพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แต่สถานการณ์ปัจจุบันของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ควรมุ่งเน้นที่การบริหารคุณภาพเพื่อให้มั่นใจว่าผลผลิตจะเป็นไปตามเป้าประสงค์แต่กลับมุ่งเน้นที่การประเมินคุณภาพสถานศึกษา อีกทั้ง การประเมินคุณภาพที่ผิดทั้งหลักการและวิธีการจึงไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่สะท้อนคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง สร้างปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษา สร้างภาระงานเกินความจำเป็นให้คณาจารย์ เป็นการใช้งบประมาณในการประเมินโดยไม่คุ้มค่า

ผลที่เกิดขึ้นจากการประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่ช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายการศึกษาเพื่อสร้างคุณสมบัติของคนไทยที่พึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นต้องปฏิรูปการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วย การวางกรอบแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาที่ถูกต้อง และเสนอหลักการการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ได้แก่ เกณฑ์คุณภาพ วิธีการประเมินและเครื่องมือประเมิน ผู้ประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานภายนอก (สมศ.) และปรับปรุงเป้าหมาย ขอบเขต และวิธีการทำงานของ สทศ. เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

๕.๒ ความคืบหน้า

๑. วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบรายงาน และคณะกรรมการนำรายงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนำเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรี

๓. คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้คำสั่งตามมาตรา ๔๔ (คำสั่งที่ ๒๓ / ๒๕๕๙) ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ระวังการปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว

๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตพื้นที่ให้ชะลอการประเมินสถานศึกษาไปจนกว่าการปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาจะแล้วเสร็จ (คำสั่ง สพฐ. ที่ ศธ. ๐๔๐๐๔/ว ๑๖๘) รวมทั้งมีหนังสือจาก สมศ. ถึงประธานกรรมาธิการการศึกษา เรื่องการชะลอการประเมินภายนอกรอบที่สี่

๕. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๓/๒๕๕๙ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (เพิ่มเติม) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ้นจากตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ โดยไม่มีความผิด

๖. มีการประสานและติดตามความคืบหน้ากับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงศึกษาธิการในการปรับแก้ไขกฎกระทรวงเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบให้เป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการได้นำเสนอ

๗. การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เป็นงานปฏิรูปประเภทที่ ๑ คือประเด็นปฏิรูปที่มีผลกระทบสูง (High Impact)

๕.๓ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

หลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่คณะกรรมการฯ เสนอ อยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๔ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเรื่องสำคัญต่อการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้รัฐบาลเร่งดำเนินการปรับแก้ไขการประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องภายในปี ๒๕๖๐ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นกรอบหลักสำหรับการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

๖. การปฏิรูปการปฐมวัยของชาติ

(การปฏิรูปการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพ)

๖.๑ แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพของคณะกรรมการกฤษฎีกาเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการศึกษางานวิจัยทั่วโลกชี้ให้เห็นว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อพัฒนาการทางสมอง อุนิสัย และทักษะสำคัญของชีวิต เป็นเสมือนช่วงวางเสาเข็มของชีวิต หากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องในช่วงเวลาดังกล่าว จะเป็นการยากลำบากมากที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองคุณภาพเพราะขาดรากฐานที่สำคัญของชีวิต เนื่องจากช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการพัฒนารากฐานได้ผ่านไปแล้ว ดังนั้น การลงทุนในปฐมวัยให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุด ถึง ๗ เท่าของการลงทุน

เนื่องจากสถานการณ์ของโลกและสังคมในศตวรรษใหม่เรียกร้องให้เด็กรุ่นใหม่ต้องมีทักษะใหม่ ดังนั้นการให้ความสำคัญและดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการทางวิชาการอย่างจริงจัง จึงจะทำให้เด็กไทยเติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพและนำพาสังคมไทยให้อยู่ได้อย่างเข้มแข็งมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ นอกจากนี้ ในช่วงประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๓ สังคมไทยจะเป็นสังคมสูงอายุสมบูรณ์แบบ ที่มีประชากรประมาณ ๒๕% ของจำนวนประชากรรวมเป็นผู้สูงอายุวัยเกินกว่า ๖๐ ปี

ปัญหาและสถานการณ์ท้าทายด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย สรุปลงเป็นประเด็นสำคัญสภาพปัญหาในช่วงปฐมวัย : พบพัฒนาการล่าช้าและมีความพิการประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และสภาพปัญหาจากพัฒนาการที่ล่าช้าของเด็กปฐมวัย ส่งผลกระทบต่อไปถึงเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่อไป

นอกจากนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยยังไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ การบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยยังขาดเอกภาพและประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากตัวอย่างในการประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็กของ สมศ. (แม้ว่าวิธีการประเมินคุณภาพของสมศ.จะเป็นประเด็นที่ได้รับการวิจารณ์ว่าควรปรับปรุงอย่างยิ่ง) พบว่า ศูนย์เด็กเล็กซึ่งมีจำนวน ๑๙,๘๒๐ แห่งทั่วประเทศ อยู่ในเกณฑ์ "พอใช้ ต้องปรับปรุง หรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน" ประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนศูนย์ทั้งหมด ดังนั้น ด้วยคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเช่นนี้ ย่อมไม่น่าแปลกใจที่เด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการล่าช้าถึง ๒๕-๓๐% ต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลและพัฒนาเด็ก “ปฐมวัย” ซึ่งเป็นรากฐานของชีวิต เป็นรากฐานของการสร้างประชากรและความมั่นคงของชาติอย่างจริงจัง

จากสภาพบริบทและเหตุผลสำคัญดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญไทยบัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก ดังความในมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ดังนั้น คณะกรรมการจึงพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง ไม่ปล่อยปละละเลยให้เด็กพัฒนาไปตามสภาพเงื่อนไขชีวิตของเด็กแต่ละคน หากจะต้องระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อวางรากฐานการพัฒนาทุนมนุษย์ของสังคมไทยให้เข้มแข็งโดยทั่วถึงและเสมอภาค เพื่อเป็นรากฐานของประเทศไทยที่เข้มแข็งยั่งยืนในอนาคตต่อไป จึงได้นำเสนอแผนการปฏิรูปการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพ เพื่อวางหลักการปฏิรูปการปฐมวัยของชาติ

๖.๒ ความคืบหน้า

- วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบรายงาน และ คณะกรรมการบริหารงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๖.๓ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

เนื่องจากหลักการปฏิรูปการปฐมวีย์ที่คณะกรรมการบริหารงานนำเสนอ เป็นหลักการของการบูรณาการงาน ของหลายหน่วยงานเข้าด้วยกันซึ่งต้องกระทบกับบทบาทหน้าที่และกฎหมายจำนวนหลายฉบับ รวมทั้ง แนวทางการดำเนินงานเดิมของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้น การขับเคลื่อนจึงจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากทุก ส่วน สิ่งที่สำคัญคือการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานจึงจะสามารถดำเนินการได้

๖.๔ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวีย์ให้มีมาตรฐานและเอกภาพ เป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นเร่งด่วนต่อการปฏิรูปทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เนื่องจากคนเป็นฐานสำคัญของการปฏิรูป ประเทศ และการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ จึงมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาล เร่งดำเนินการภายใน ระยะเวลา ๑ ปีดังนี้ กำหนดนโยบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิรูปปฐมวีย์ รวมทั้งกำหนดให้มีหน่วยงานกลาง และดำเนินการปรับแก้ไขแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งระบบให้สอดคล้องกับหลักการที่คณะกรรมการบริหารงานนำเสนอหรือมีกฎหมายว่าด้วยการปฐมวีย์แห่งชาติเป็นการเฉพาะ เพื่อจะได้เป็นกรอบหลักสำหรับการปฏิรูป การการปฐมวีย์ทั้งระบบและส่งผลให้การปฏิรูปการปฐมวีย์สัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

.....

ภาคผนวก

สรุปผลงานคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาศานต่องานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ในด้านการศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม คณะกรรมการตั้งเป้าในการนำเสนอแผนปฏิรูปต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศทั้งหมด ๑๒ เรื่อง และได้เสนอผ่านสภาฯ ไปแล้ว ๑๑ เรื่อง นอกจากนี้ยังมี ๑๔ แผนปฏิรูปที่เสนอตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากแผนปฏิรูปทั้งหมดจะออกมาเป็นร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต

แผนปฏิรูปทั้งหมดแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก คือแผนปฏิรูปจำนวน ๑๒ เรื่องที่เสนอขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑. การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (ผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และวิป ๒ ฝ่ายแล้ว)

๒. การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐)

๓. แผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และร่าง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีข้อเสนอแนะให้ตั้งคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อ.ก.ค.ศ.สพฐ) และแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐)

๔. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนโดยการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี และ รมต.ศธ.ได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการแล้ว)

๕. การพัฒนาครูด้วยการปรับการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี และได้มีการบรรจุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ ๑๕ ปี ของ ศธ.)

๖. การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาสู่อาชีวศึกษาทวิภาคี (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี และ รมต.ศธ.ได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการแล้ว)

๗. แผนเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ซึ่งนายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแผนที่เสนอแล้ว คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้คำสั่งตามมาตรา ๔๔ (คำสั่งที่ ๒๓ / ๒๕๕๙) ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ระวังการปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตพื้นที่ให้ชะลอการประเมินสถานศึกษาไปจนกว่าการปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาจะแล้วเสร็จ (คำสั่ง สพฐ. ที่ ศธ. ๐๔๐๐๔/ว ๑๖๘) รวมทั้งมีหนังสือจาก สมศ. ถึงประธานกรรมการการศึกษา เรื่องการชะลอการประเมินภายนอกรอบที่สี่ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๓/๒๕๕๙ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (เพิ่มเติม) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ้นจากตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ โดยไม่มีความผิด

๘. ปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยในสาระสำคัญของแผนคือการเสนอระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระบบใหม่ที่เหมาะสม (ผ่านการพิจารณาวิป ๓ ฝ่าย แล้ว) ทั้งนี้ ได้บรรจุไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของสนช. และร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ ๑๕ ปี ของ ศธ. แล้ว

๙. ปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐ รวมทั้งบรรจุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ ๑๕ ปี ของ ศธ.)

๑๐. ปฏิรูประบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัยเพื่อนวัตกรรม (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแผนที่เสนอแล้ว และคณะรักษาความสงบได้มีคำสั่งตามมาตรา ๔๔ คำสั่งที่ ๖๒ / ๒๕๕๙ เรื่องการปฏิรูประบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ โดยกำหนดให้มีสภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน โดยยุบคณะกรรมการด้านการวิจัยระดับชาติทั้ง ๓ คณะ)

๑๑. การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา (อยู่ในระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๑๒. การปฏิรูปการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพ”

(นำเสนอสภาแล้ว)

กลุ่มที่สอง คือแผนปฏิรูปจำนวน ๑๕ เรื่องที่เสนอกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

๑. ข้อเสนอให้ยกเลิก TQF ๓-๗ (ส่งให้ศธ.แล้ว)

๒. การปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๓. แก้ไขพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาใหม่ (ส่งให้ศธ.แล้ว)

๔. การปฏิรูประบบการเงิน การคลัง เพื่อการศึกษาด้านอุปสงค์ (demand-side financing) (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๕. ปฏิรูประบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ส่งให้ศธ.แล้ว)

๖. การประเมินและเลื่อนวิทยฐานะข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา (ส่งให้ศธ.แล้ว)

๗. การปฏิรูประบบบริหารจัดการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๘. การปฏิรูปธรรมาภิบาลในระบบการศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๙. ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๑๐. การจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์ฮาลาลแห่งชาติ (ส่งให้ศธ.แล้ว)

๑๑. การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยเป็นการทำงานร่วมกับ ๔ คณะกรรมาธิการ ได้แก่ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการปกครองท้องถิ่น (ส่งครม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว)

๑๒. การศึกษาวิถีพุทธ (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๑๓. การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปสู่ประเทศไทยที่ยั่งยืน (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

๑๔. เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแผนทั้งหมดเป็นรูปธรรม คณะกรรมาธิการยังได้พิจารณาดำเนินการ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) ด้วย (อยู่ระหว่างดำเนินการของ กมธ.)

.....